

Slovenski dom

Ste. 277

V Ljubljani, v četrtek, 3. decembra 1936

Leta 1.

Pred premirjem v Španiji

London, 3. decembra. Uradno poročilo odbora za nevmešanje, ki je izšlo po zadnji seji, ugotavlja, da je odbor sklenil prositi angleškega zun. ministra Edena, naj posreduje med obema vojskujočima se strankama v Španiji, naj skleneta premirje in da se izrečeta o načrtu glede nadzorstva nad uvozom orožja v Španijo.

Ker angleška vlada z dosedanjim delom tega odbora ni zadovoljna, je sama na svojo roko z zakonom določila kazen za prevoz orožja v Španijo in želi, da bi s podobnimi odredbami sledile tudi druge države.

Pri večerajšnji seji poslanske zbornice, ki je sprejela ta zakon je zun. minister Eden dejal, da je položaj v Evropi zaradi Španije vznemirljiv in bo angleška vlada v sporazumu s Francijo storila vse, da prepreči mednarodni spor, ki bi lahko izbruhnil zaradi španske državljanske vojne. Anglijo pri tem ne brigajo koristi Španije, marveč izključno življenske koristi angleškega imperija.

Pri razgovoru o zakonskem predlogu glede uvoza orožja je poslanec Yames izjavil, da mora priti do posredovanja Anglije in Francije v Španiji, ker bo drugače španski narod izgubil s površja zemlje, ker sta se ena in druga stranka odločili, da do kraja uničita svojega nasprotnika. Obe stranki dobivata stalno pomoč iz inozemstva. Danes divja v Španiji mednarodna meščanska vojna.

Londonsko časopisje razlaga vsa ta znamenja kot zanesljiv dokaz, da bo v najkrajšem času prišlo do posredovalnih korakov pri obeh vojskujocih se strankah v Španiji. O tem je dosežen tudi že sporazum s Francijo.

Spanci sprejmejo premirje

Pariz, 3. decembra. O. Glede posredovalnih korakov Francije in Anglije v španski vojni, pišejo pariški listi, da se bodo ti koraki posrečili, in da je treba v kratkem pričakovati premirja na španskim bojiščih. »Matin« poroča, da je že sestavljeno besedilo sporazuma za premirje in da je za premirje v načelu tudi sovjetska vlada. Litvinov je po poročilu tega lista spremenil svoje stališče ter obvestil sovjetskega poslanika Rosenberga v Valenciji, da moskovska vlada ne želi, da le Caballero obrača na ZN.

V političnih krogih pričakujejo, da bosta An-

Manifestacija MZ v Bukarešti

Bukarešta, 3. decembra. AA. Vsi romunski listi prinašajo obširna poročila o večerajšnjih veličastnih svečanostih pri posvetitvi triumfalnih vrat v Bukarešti in o svečani seji romunskega parlamenta, ki so ji prisostvovali jugoslovanska in češkoslovaška parlamentarna delegacija in francosko vojaško odposlanstvo. Listi prinašajo obširne komentarje o govorih, ki so jih večeraj imeli predsedniki zakonodajnih teles držav Male zveze in predsednik romunske vlade g. Tatarescu. O govorih g. Čiriča, predsednika narodne skupščine, in jugoslovanskega senatorja g. Vukotića, pišejo listi kot o zelo pomembnih govorih. »Universul« pravi, da besede polne toplote, izgovorjene v imenu treh zavezniških narodov, najbolje kažejo, da pomeni politika Male antante sintezo vere in stremeljenj treh narodov, in da je to politika miru in soglasja, predvsem pa politika narodne samoohranitve. Navzočnost francoskega vojaškega odposlanca, pravi list, kaže, da je Francija želela poudariti svojo solidarnost s politiko Male zveze, in svojo pripravljenost, da podpre svoje zaveznike v primeru potrebe. »Dimineata« pravi, da je atmosfera na svečani seji parlamenta pokazala popolno solidarnost, ki združuje Malo antanto. Navdušene ovacije zavezniškemu delegatom in govori pri tej priložnosti kažejo, da je Mala zveza živ organizem. Večerajšnja manifestacija pa prav tako kaže tudi odločnost članov Male zveze, da branijo svoje pravice tudi z največjimi žrtvami.

Politični odmev našega narodnega praznika v italijanskem časopisju

Italija napoveduje sporazum z Jugoslavijo

Rim, 3. decembra. O. Prvič po nastopu fašizma je italijansko časopisje vidno zaznamovalo naš narodni praznik 1. decembra in objavilo ob tej priložnosti naravnost ogromno simpatičnih člankov, ki so posvečeni Jugoslaviji kot državi in vprašanjem njene notranje in zunanje politike. Listi pri tej priložnosti seveda tudi obširno razpravljajo o izboljšanju odnosov med Rimom in Belgradom.

Italijanska javnost je to pisanje časopisov sprejela nadvse ugodno, ker se vidi v njem odkrito teženje italijanske vlade, da dokaže, da so odnosi med obema državama prisrčni in da se bodo v kratkem še izboljšali. V tem oziru je zlasti važno dejstvo, da so na proslavah, ki so jih priredile jugoslovanske kolonije v posameznih italijanskih mestih, sodelovali tudi zastopniki oblasti ter odposlanci fašističnih organizacij.

Nekateri listi prinašajo slike jugoslovanskega kralja Petra II. ter kneza namestnika Pavla. Vsi brez izjeme poudarjajo, da je Jugoslavija pod vodstvom predsednika dr. Stojadinovića krenila v notranji in zunanji politiki na docela nova pota, ki, čeprav niso še dokončno usmerjena, vendar kažejo in dajo sklepati na popolnoma novo bodočnost.

Dr. Stojadinović ni v svoji politiki nikdar zastopal stališča, da med Italijo in Jugoslavijo more

glija in Francija najprej posredovali pri vseh vladah, ki so podpisale sporazum za nevmešanje, da naj se španska državljanska vojna neha. Za tem pa bo sledila intervencija v Španiji.

V Londonu razgovori - pred Madridom plini

Madrid, 3. decembra. O. »United Press« poroča, da so pri večerajšnjih silovitih bojih okrog Madrida in v Madridu, nacionalistični oddelki prvič uporabili plinske granate. Plinske granate so inozemskega izvora in so napolnjene z novim plinom, ki ne deluje smrtno, marveč ljudi, ki ga vdihajo, spravi samo v nezavest, da so za boj nesposobni. Delne uspehe v zadnji veliki borbi so nacionalisti dosegli edino s pomočjo tega plina.

Za obkolitev Madrida

Salamanca, 3. dec. o. Po vseh iz nacionalističnega štaba, zadnji boji okrog Madrida niso imeli namena, da osvoje Madrid. Nacionalisti so se prepričali, da Madrida ni mogoče zavzeti z napadom v fronti, ker imajo rdeči preveč možnosti za obrambo. Odpor je mogoče zlomiti edino s tem, da se mesto od vseh strani obkoli, kar se je večeraj izvršilo s popolnim uspehom. Nacionalisti so prepričani, da bodo Madrid prišli k udaji edino s tem, da mu preprečijo uvoz streliva in ojačenj.

Najmočnejši pritisk nacionalistov je bil na levem krilu, kjer so dosegli vse cilje. Zavzeli so veliko rdečih položajev, s katerih bodo potem po-

Izjava o izjavi glede posledic španskega spora

Mussolini napoveduje vojno

Belgrad, 8. dec. m. Današnje »Vremec« objavlja razgovor, ki ga je imel Obrad Simić, urednik »Vremena« s Pierrrom Dayem, vodja marksistične skupine v belgijskem parlamentu, glede notranje in zunanje politike Rexistov ter o možnosti svetovne vojne. Pierre Day je med drugim izjavil, da bo v kratkem španska državljanska vojna brezpogojno izzvala novo evropsko vojno. Na to izjavo mu je Obrad Simić postavil sledeče vprašanje:

»Moram vam priznati, da me je ta vaša izjava in odločna trditev iznenadila. Na podlagi česa to sklepate?»

Na to vprašanje je Pierre Day odgovoril: »Na podlagi izjave predsednika italijanske vlade Mussolinija, ki jo je dal pred tednom dni nekemu našemu prijatelju, ki ga je obiskal.«

Grčiji je grozila spet revolucija

Atene, 3. decembra. AA. Atenska agencija poroča: Neki bivši politik, ki je nekoč užival nekaj ugleda v političnem svetu, si je že nekaj časa prizadeval ustvariti gibanje, ki bi bilo po njegovi sodbi zmoglo strmoglaviti vlado. Da pridobi pristaje za svoje gibanje, je poskušal prepričati osebe, ki se je do njih obračal, da ima na svoji strani tudi več generalov in višjih častnikov. Razen tega je neresnično trdil, da odobravajo njegovo gibanje tudi nekateri visoke osebnosti. Predsednik vlade je že nekaj časa poznal delovanje tega bivšega politika, a ker je poznal popolno neresnost njegovih trditev in bil prepričan, da se bo nesmiselnost teh spletk sama po sebi pokazala, se je zadovoljil s tem, da ga je opazoval. Toda pred kratkim je neki drugi politik, ki se je bila do njega obrnila prej omenjena osebnost, da ga pridobi zase, razkril te spletke vladi in predložil podrobno poročilo o vsem, kaj mu je

lagoma napredovali naprej.

Madrid je dva dni neprestano obstreljujejo iz zraka in s topovi. Zračni torpedi so v vseh okrajih povzročili veliko škodo in požare. Vsi protinapadi rdečih so se izjalovili. Boji trajajo še naprej.

Zakaj je vlada pobegnila

Valencija, 3. dec. AA. Med sejo parlamenta je govoril tudi predsednik vlade Largo Caballero. Poudaril je važnost tega, da sta Nemčija in Italija priznali vlado generala Franca in je nato nadaljeval: Zvesta svojim mednarodnim obvezam se je Španija obrnila na ZN in njeni zastopniki bodo odšli v Zenevo samo zato, da se ohrani mir. Evropska vojna se razvija pri nas. Mi predvidevamo celo svetovno katastrofo. Zato bomo šli v Zenevo, da opozorimo ZN na to nevarnost in jo opozorimo na njeno odgovornost. Zahtevali bomo pomoč proti fašističnim državam.

O četah generala Franca je Caballero rekel: Madridska vlada dobro ve, kakšne so te najete čete, ki so bile zbrane v Maroku proti volji maroškega sultana. Zbirale so se čete celo v francoski coni.

Nato je izrekel Caballero spoštovanje do branilcev Madrida, ki že tri tedne branijo špansko prestolnico. Nato je obrazložil, zakaj je vlada odšla v Valencijo. Na eni strani smo storili to zato, da bi vlada lahko delala v popolni svobodi, na drugi strani pa smo hoteli na najbolj način zaščititi dobave in podpore za naše vojske.

Seja parlamenta se je zaključila z navdušenimi vzkliki za špansko republiko.

Na vprašanje, ali bi lahko izvedel za ime te osebe, je Pierre Day imenoval:

»Mussolini je izjavil, da je sklenil poslati v Španijo svojo vojsko in mornarico. Pri tej svoji akciji računa na popolno podporo Nemčije, a v svezi s tem tudi na protiakcijo, oziroma na objavo vojne od strani Sovjetske Rusije. Nova evropska vojna je neizbežna.«

Na vprašanje Obrada Simića, če lahko ta del izjave objavi, je Pierre Day to dovolil.

govoril, da bi se pridružil temu gibanju. Ta politik je navedel tudi mena oseb, ki jih je omenil navedeni politik v dolgih razgovorih, ki jih je imel z njim, zlasti imena generalov in višjih aktivnih častnikov, ki je o njih trdil, da so z njim v svezi. Vsi ti generali, višji častniki in civilisti so prišli k predsedniku vlade in se pritožili zaradi zlorabe svojega imena.

Današnji listi poudarjajo neresnost poskusa nekega politika, ki je nekoč igral nekakšno vlogo. Poudarjajo, da oblastva gotovo ne bi bila posegla vmes in napravila konec tej komični zadevi, če ne bi bi ta politik širil glasov, da ima na svoji strani tudi več aktivnih višjih častnikov in političnih osebnosti. Takšni glasovi so dali gibanju tega politika komično obeljezje, ker je armada zvesta kralju Juriju in narodni vladi ter ne pusti takega obrekovanja. Grški narod, pišejo listi, popolnoma jasno vidi, kakšen položaj je bil do 4. avgusta in po kateri zanesljivi poti stopa Grčija danes. Zato se grški narod more samo smejati komičnim poskusom tistih, ki se ne morejo otresti domotozija po preteklosti.

Atene, 3. decembra m. Včeraj je bil vzpostavljen redni letalski promet med Atenami in Berlinom, ki ga vzdržujejo trimotorna nemška Junkersova letala.

Atene, 3. decembra m. Kljub velikim rezerviranim vladnim krogom se je mogla izvesti, da je oni državnik, na katerega se je nanašal večerajšnji uradni komunik, bivši predsednik grške vlade in zunanji minister Mihalakopoulos. Danes je policija v svezi s to afero izvršila celo vrsto aretacij. Med drugimi je aretiran znani politik Reto Ventizis. G. Mihalakopoulos sicer ni bil še aretiran, vendar se nahaja pod strogim policijskim nadzorstvom.

O odgovornosti avtomobilistov pri avtomobilskih nesrečah in o izenačenju pravnih določil o teh odgovornostih je razpravljal zasedba za izenačenje mednarodnega prava v Rimu.

Svetovno vojno je treba preprečiti, je izjavil francoski predsednik Blum predsedniku dopisne družbe »Associated Press«. Do tega pa bo prišlo le po sodelovanju treh demokratičnih držav na svetu, namreč Francije, Anglije in USA.

Stavka ameriških mornarjev je povzročila lakoto na Havajskem otočju, kjer je prebivalstvo kljub rajskemu podnebnju tako leno, da živi samo od uvoza. Kriv je tega tujski promet.

sodelovanja. V Italiji pričakujejo, da se bo notranji položaj v Jugoslaviji docela pomiril in da bo vlada dr. Stojadinovića, ki temelji na zaupanju večine Srbov, Hrvatov in Slovencev, še nadalje vodila z Italijo politiko prijateljstva in miroljubnega sodelovanja.

Vesti 3. decembra

Strahovit vihar divja na holandski obali. Veliko pristanišče Rotterdam je delno poplavljen.

Anglija ostane nevtralna v španski zadevi in bo skušala doseči premirje med obema vojskujočima se taboroma, v tem smislu je predaval večeraj v Londonu politik lord Halifax.

Delegacijo jugoslovansko-čeških lig je večeraj sprejel predsednik ČSR dr. Beneš v Pragi. V delegaciji so od Slovencev glavni urednik »Slovenec« dr. Ahčin, dr. Debeljak ter predsednik ljubljanske lige, dr. Egon Stare.

Letalski rekord Mollison je imel pri svojem poletu v Južno Afriko defekt in se je moral ustaviti v Kimberleyu, da popravi motorje.

Zakon o obveznih razsodiščih za mezdne spore je sprejela večeraj francoska zbornica z veliko večino. Za tem se je pričela debata o tiskovnem zakonu.

Italijanski zunanji minister je sprejel večeraj japonskega poslanika, ki mu je sporočil sklep svoje vlade, da se poslaništvo v Addis Abebi spremeni v konzulat, s čimer je priključitev Abesinije k Italiji dejansko priznana.

Italijani pišejo o našem narodnem prazniku nadvse ugodno, dočim ga druga leta niso niti omenili. Pravijo, da se Jugoslavija zdaj zanaša bolj v svoje meje, kakor včasih, kar je zasluga politike dr. Stojadinovića, ki hoče spravo v državi in prijateljstvo s sosedi.

Proti odpovedi nadzorstva na nemških rekah, ki pomeni zadnjo kršitev mirovnih pogojev po nemški vladi, sta angleški in francoski poslanik vložila protest.

Smrtno kazen za izvoz denarja in izvoz ter nalaganje premoženja v inozemstvu v škodo države, je določila nemška vlada s posebnim zakonom o sabotaži nemškega gospodarstva. Če bi tak zakon imeli v Jugoslaviji, bi veliko »voditeljev« ne nosilo več glav na ramah.

Odbor za preosnovo ZN šteje 29 zastopnikov in bo decembra imel prvo sejo, kjer bo proučeval možnost, da se izpremeni pravila ZN.

Angleži vozijo vojni material iz Sovjetske Rusije, kakor kaže primer parnika »Thurston«, ki so ga večeraj ustavili na Malti in odkrili na njem 100 sovjetskih tovornih avtomobilov, namenjenih v Cartageno.

Nadzornik nad komunisti v Angliji je po izjavi angleškega liberalnega poslanca Manderja, nemški poslanik von Ribbentrop. Tega bi angleška vlada baje ne smela dopustiti.

Troci prosi pribežališča v več evropskih državah, ker se je na Norveškem s svojim delom onemogočil. Toda evropske vlade se tega ugašajočega, a vendar še nemirnega revolucionarja po vrsti branijo.

Avtomobilske ceste Rim-Berlin brez ovinkov nameravajo zgraditi Nemci in Italijani, kakor kaže obisk italijanskega senatorja Puricellija pri Hitlerju. Puricelli je vodil vse cestne gradbe v Italiji.

Zrtev viharja v Severnem morju je postala nemška ladja »Elsa«, ki se je potopila z 12 možmi posadke, dva so rešili.

Romunski zun. minister ne pojde v Berlin, marveč v London, Pariz in Ankaru ter Atene. Na to pot odide februarja, ko bo romunska zbornica sprejela zakon o tisku.

Vse manj rekrutov se javlja v Angliji, tako da je angleško vojno poveljstvo v resni zadržki glede vojaštva. Angleška vojska v sedanjem stanju ne more zadostno varovati državnih mej, niti če vlada na svetu mir. Tako je govoril večeraj vojni minister Cooper.

Bolgarska policija je nezanesljiva, kakor kažejo številni odpusti v političnem oddelku sofijske policije. Odstavljeni so vsi načelniki, ker so bili preveč nemarni do političnih akcij razpuščenih strank.

Trgovski sporazum med Francijo in Španijo ni prekinjen, marveč je podaljšan do konca decembra. Tako poročajo iz Pariza.

Veliko špijsko afero bi radi odkrili v Angliji, ker so predvečerajšnjim iz zasebnega avtomobila izginili važni načrti letalskega ministrstva, namenjeni tvornici v Bristolu.

Velik političen zločin se je zgodil v Avstriji, kjer so narodni socialisti ubili v mestecu Pohleru župnika. Policija kakor ponavadi ni mogla najti storilcev.

Pol milijarde škode je povzročil požar slovite Kristalne palače v Londonu, ki je bila zgrajena 1852. leta kot prva stavba na svetu iz železa in stekla. Služila je za razstave.

Novo trgovsko pogodbo z Romunijo bo sklenila naša država v kratkem in so se razgovori za to že začeli. Prav tako se prične danes razgovori za trgovski sporazum z Madžarsko.

Belgija bo od Anglije dobila več, kakor pa je izgubila iz odpovedi lokarnske pogodbe, tako je poročal predsednik van Zeeland na večerajšnji ministrski seji.

Vatikan ne misli na sporazum s Sovjeti, kakor poročajo nekateri evropski listi. Ta sporazum naj bi pripravila češkoslovaška vlada. Vatikan pa niti s to ni v zadovoljivih odnosih. Vse te in podobne vesti odločno zanika italijanski katoliški list »Avenire d'Italia«.

Kolektivne pogodbe za igralce je predpisala s posebno uredbo madžarska vlada in ne bo po tej uredbi mogel ne v gledališču, ne pri filmu sodelovati nihče, ki ni poklicni igralec.

Mariborske ulice

Maribor, 3. decembra.

Drevi se vrši na mestnem magistratu seja od-bora za preimenovanje mariborskih ulic. Seja je važnega značaja, saj gre pri tem za velikopoležno delo, da bo končno tudi v tem pogledu nastal nek red v Mariboru, ki je že nujno potreben. Priznati namreč moramo, da se je imenovanje ulic izvršilo v Mariboru v mnogih slučajih brez pravega premisleka, kar nekam na hitro roko. Ulice so dobile dostikrat imena po mozh, ki niso bili niti z Mariborom, niti z našim narodom in njegovo preteklostjo v nobeni zvezi. Saj je mnogokrat odločala kar kakšna oseba zveza, pa je dobil svojo ulico človek, ki se še sam ni prav zavedal, kako je prišel do take slave. Zaradi tega se je že dalje časa kazala nujna potreba, da se nazivi mariborskih ulic revidirajo in se v nekaterih slučajih izvrše preimenovanja po dobro premišljenem načrtu, pri katerem morajo sodelovati vsi v poštev prihajajoči faktorji, torej poleg tehničnih ekspertov še poznalci zgodovine, zlasti lokalne, zem-

ljepšja in literature. Občinski svet je pooblastil v to svrhu gradbeni odbor in gradbeni odsek. Iz obeh je sestavljen odbor za preimenovanje ulic, ki bo imel drevi svojo sejo, na kateri bo razpravljalo o konkretnem predlogu. K nalogi, ki jo ima ta odbor, bi pripomnili, da se bo treba pri preimenovanju ulic predvsem ozirati na krajevno zgodovino mesta, bližnje in daljne okolice, pa tudi krajevno lego posameznih ulic in njihov tipični zunanji izgled. Poleg tega je treba paziti, da ne dobimo dveh enako ali zvenečih ali sličnih uličnih nazivov, kakor na primer. Vojašniška ulica in Vojašniški trg. Tudi temu se moramo izogniti, da bi delili ulicam nazive, ki so povsem brezsmiselni, kakor n. pr. Magdalenska ulica, ki nima nobene zveze ne z magdalensko cerkvijo, ne z župnijo. Pač pa imamo še celo vrsto mariborskih ulic, katerih imena bodo ostala zapisana v zgodovini našega mesta in ki morajo dobiti vidne spomenike vsaj v obliki uličnih nazivov. To so med drugimi naš nepoznani magr. dr. Anton Jerovšek — nedvomno eden največjih komunalnih delavcev, ki so kdajkoli delovali v Mariboru, potem dr. Prelog, naš prvi slovenski kulturni delavec, nadalje dr. Zolger itd. Imamo tukaj spominske dneve, kakor so dan osvojitve Maribora 23. november in še drugi, ki tudi naj dobe viden spomenik. Vse to bo moral odbor razmotriti, pa bo s tem rešeno važno mariborsko vprašanje.

Največji film sezone! Pride v kino SLOGO
Med dvema zastavama
Milijonski velfilm, ki bo očaral vso Ljubljano!

V znamenju športa in bližajočih se praznikov

Ljubljana, 3. decembra.

Vreme nas vleče že kar od prvega decembra s svojim vedno se menjajočim nastopom. Pol ure »diše« po snegu, mesto njega poškopri malo dež, in kadar bi pričakovali deževnega naliva, priprši malo drobnega snega, ki znova združuje naše smučarje, ki komaj čakajo, kdaj bo prilika za smučarski pohod na najbližja mestna smučišča. Kadar smo prepričani, da se bo sneg končnoveljavno uveljavil, pa pokuka ekoci zastirto nebo sonce in ravno v odločilnih trenutkih razžene meglo. Umakniti se mora v takih primerih celo zloglasna ljubljanska megla. Reči pa moramo, da napreduje sneg po prvem decembru vsaj na planinah. V tork je bil marsikateri planinec iznenaden, ko se je sredi dopoldneva naenkrat stemnilo, pripodile so se megle in v pol uri so bili vsi hribi — višje bolj — nižje manj — prevlečeni s tanko plastjo suhega snega. Kakor da so slutili, da smučarji v znatnem številu odrinili v hribe, kjer so drsili po vseh višjih vrhovih ter razorali sveže pokrite terene.

Se bolj kakor smučarji, pa prihajajo na račun že prijatelji drsanja. Ilirijansko drsalistično ima obisk, kakor da bi bili sredi zime in kakor da bi bilo odprto že cele mesece. Saj pa tudi ni čuda; led, ki ga nam nudi drsalistično danes, se prav nič ne razlikuje od onega, ki ga imamo sredi zime.

Spreglebali bi najvažnejši del športa, če bi pozabili na — lovce in ribolovce. Zlasti v tork so ti v pretežni večini napolnili jutranje in večerne vlake. Na vseh koncih in krajih, kamorkoli te je zanesel torkov dan, povsod si lahko srečeval ljubljanske gospode s puško na rami ali z ribolovnimi pripravami v nahrbtniku. Ko so se zvečer vračali, smo pričakovali, da bodo nosili s seboj težke tovore. V večini primerov je ostalo samo pri pričakovanju...

Švica odpoveduje klirinški sporazum z Jugoslavijo

Belgrad, 3. decembra m. Švicarska vlada je obvestila našo vlado, da je odpovedala klirinški sporazum med Švico in Jugoslavijo, ki je bil sklenjen dne 27. aprila 1932. Odpovedni rok poteče dne 31. decembra letos. Po tem roku naša Narodna banka ne bo več sprejemala vplačil za švicarske terjatve na klirinški konto. Švicarski uvozniki bodo pa morali tudi po 31. decembru vplačevati protivrednosti njihovega uvoza iz Jugoslavije pri švicarski banki. Do odpovedi sporazuma je prišlo radi tega, ker so se pogajanja za sklenitev nove pogodbe med našo državo in Švico pred nekoliko dnevi razbila.

Pritožba „Ljubljane“ proti tekmi s „Hajdukom“ zavrnjena

Belgrad, 3. decembra. m. Na snočnji seji Jugoslovanske nogometne zveze je bila zavrnjena pritožba SK Ljubljane, ki jo je ta klub vložil proti tekmi Ljubljana — Hajduk. Tekma je bila kvalifikativna z znanim rezultatom v korist Hajduka.

Na snočnji seji JNZ je bila zavrnjena tudi pritožba Concordije iz Zagreba glede tekme s osješko Slavijo.

Na zahtevo francoske nogometne zveze, oziroma »Olimpika« iz Marseillea, da se izdajo izpisnice igralcev Božovičev, je BSK obvestil zvezo, da bo postal v smislu par. 29. Fivisnih pravil. Končno so bili na snočnji seji tudi izbrani igralci, ki bodo prihodnjo sredo odpotovali v Francijo ter tam odigrali nogometno tekmo s francosko reprezentanco. Postava je tale: Glaser (BSK), Matošević (Hajduk), Hügel (Gradjanski), Lechner (BSK), Gajer (Hask), Djokić (Jugoslavija), Tirnanić (BSK), Marjanović (BSK), Tomašević (Jedinstvo), Sekulić (Jedinstvo), Zečević (Jugoslavija). Kot rezerve so bili določeni: Urh (Gradjanski), Belošević (Concordia), Stevović (BSK) in Glišović (BSK). Za sodnika, ki bo sodil nogometno tekmo med Jugoslavijo in Francijo, se bosta oba kluba zednili. Najbrž bo sodil Italijan Barbasina.

Belgrajski nadškof dr. Učič prevzel posle

Belgrad, 3. decembra. m. Z jutranjim vlakom je prispel v Belgrad novoimenovani belgrajski nadškof in apost. administrator msgr. dr. Učič ter bo danes prevzel posle belgrajske nadškofije.

Hrastnik

Tudi pri nas se živahno pripravlja vse za občinske volitve. Čudno se sliši, da imamo samo eno listo in to je združena lista brez JNS. JNSarjem se je tudi tukaj podrla trha hiša in so popolnoma skrušeni, tako da si še svoje liste niso mogli sestaviti. Nekdaj tako močna, še bolj mogočna JNS je taka kakor da bi je nikdar ne bilo v Hrastniku.

Delegati JČ lige v Pragi

Praga, 3. dec. AA. ČTK: Delegacija češkoslov. in jugoslov. lig je včeraj dopoldne obiskala vojni zgodovinski muzej. Delegacija je pred muzejem sprejel general Medek, ki je posebno opozoril na spomine iz skupnih borb jugoslovanskih in češkoslovaških borcev. Za pojasnila se je zahvaljeval

Izven mesta je torej vse v znamenju športa; mesto samo ima še dokaj dolgočasno lice — kar se namreč športa tiče. Drugače pa je mesto usmerjeno v čisto drugo plat: na vsak korak lahko vidiš, da stojimo tik pred prazniki. Najbolj se to seveda vidi po izložbah. Povsod Miklavž, zraven parkelj ali pa kak angel, ki izpopolnjuje nebesko ekspedicijo. Neka taka nebeska ekspedicija se je v tork pojavila pred dvema znanima ljubljanskima veletrgovinama. Vzela je tako rekoč — predum: Miklavž, si je nabasal polne malhe, potem pa metal eladkarije in drobnarije med otroški svet, ki ga seveda ni bilo treba posebej sklicavati. Več kakor nebeska ekspedicija, so imeli posla policaji, da so kolikor toliko obvladali situacijo in vzdrževali red.

V tork je bil tudi uvodni dan za Miklavžev sejem na Kongresnem trgu. Prodajalci so postavili svoje stojnice ter pripravili vse potrebno, da so včeraj s čim večjim uspehom štartali na Miklavževem sejmu. Značilen je ta Miklavžev sejem tudi po tem, da ima vsak prodajalec v roki palico, da s njo uspešneje odganja mestni otroški drobiž, ki se gnete okrog stojnic.

Če o katerem času lahko rečemo, da je v Ljubljani »pisano«, potem so to ravno dnevi pred Miklavžem in pred božičnimi prazniki, ko se naše življenje preusmeri v zimski šport in v pričakovanje praznikov.

KINO UNION

Telefon 22-21

ESKAPADA

Danes!

Renate Müller in
Georg Aleksander

Danes premiera zabavnega, obenem zelo napetega filma, ki nam predstavlja pustolovščine ameriškega polkovnika in njegove očiščene žene v predvolnem Petrogradu.

Usoda treh polletnih rodoljubov v petrovavelski trdnjavi je zavisela od premetenosti in hrabrosti lepe žene!

Elektrifikacija Slov. Krajine

Dolnja Lendava, 1. decembra.

Izmed vseh krajev Slovenije, je Slovenska krajina glede elektrifikacije na najslabšem. Marsikatera občina je že poskusila urediti to vprašanje z večino prebivalstva. Toda denarne razmere tega niso dopuščale, ker je znano, da je bilo mnogo več važnejših vprašanj, ki so zastavila to delo. Znano je na primer, da je hotela občina Turnišče istočasno elektrifikacijo Beltincev in Murske Sobotne prav tako izvršiti napeljanje elektrike s Fale. Toda vmes je vstopilo vprašanje telefona in tako se je telefon napeljal iz Beltincev, dočim je elektrifikacija izostala.

Električno razsvetljavo imajo doslej sledeče občine v Slovenski krajini: Beltinci, Murska Sobota, ki dobivata elektriko s Fale nad Mariborom in Dolnja Lendava, ki pa ima svojo električno razsvetljavo v Dolnji Lendavi Kranjske Deželne Elektrarne v Ljubljani, ki ima tu svojega stalnega zastopnika. S prevzemom električne razsvetljave so se razmere v Lendavi veliko zboljšale.

Največji film sezone! Pride v kino SLOGO!
Med dvema zastavama
Milijonski velfilm, ki bo očaral vso Ljubljano!

Banovinski turistični svet

Ljubljana, 3. dec.

Te dni je ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen predpisal pravilnik o sestavi, organizaciji in delokrogu banovinskega turističnega sveta. Pričakuje se, da bodo v kratkem imenovani tudi svetniki, tako da se bo novo snovani banovinski svet predvidoma že meseca januarja lahko sestal k prvemu zasедanju. Kdor pozna naše razmere v turističnem oziru, bo spoznal, kako potrebna je bila ustanovitev omenjene institucije, ki se bo brigala za eno naših najbolj upoštevanj vrednih panog.

Novo mesto

Huda poledica je bila pretečeno nedeljo tu in pri nas. Tla so bila kot steklo in marsikateri je neprosto voljno poljubil meter zemljo. Že nekaj dni imamo precej hud mraz. Nebo je oblačno in vsak dan pričakujemo snega, katerega se pač najbolj veselijo naši smučarji, ki se pridno vadijo v smučarskih umetnostih pod vodstvom tuk. prof. g. Dobovška.

Promeina znamenja na križiščih cest. Že nekajkrat smo opozarjali prejšnjo občinsko upravo, naj bi namestila na cestnih križiščih, zlasti na Ljubljanski cesti pri gostilni »Dalmacija« in pa v Kandiji

Sodna komisija v Dravljah

Ljubljana, 3. decembra.

Včeraj smo poročali, da so v Dravljah v čudnih okoliščinah našli na travniku med goznic 8 mesecev star možki embrio, o katerem so najprej domnevali, da je bil živ rojen. Včeraj je bila sodna obdukcija, ki pa je ugotovila, da je bilo bitje mrtvo rojeno. Gre torej le za to, da mati ni prijavila poroda. Policija sicer matere še ni izsledila, vendar pa je gotovo, da mati dejanja ne bo mogla dolgo prikriti. Sedaj, ko se je izvedelo, da nad otrokom ni bil izvršen zločin, se je razburjenje v Dravljah in okolici znatno poleгло, dasi ljudje še kljub temu obojajo nečloveško mater, ki odvzame dete — četudi mrtvo — na tako mesto.

Stanje regulacijskih del na Savinji

Celje, 3. decembra.

Regulacija Savinje v drugi etapi lepo napreduje, čemur je predvsem mnogo pripomoglo doseganje izredno lepo vreme in nizki vodostaji. Sedaj je pri regulacijskih delih na Savinji zaposlenih ministrstvo za naše dijake, ki so pokazali solidno in čisto pravilno po projekto. Razveseljiv je pogled na lepe in pravilne oblike ter na kompaktno tlakovanje brežin, ki se z vsakim dnem in vsakim tednom bolj razvijajo iz navidežno zapokanega terena. Skarpe, ki so ponekod do 8 m visoke, zidajo po večini zidarji iz Hrvaškega Primorja, ki so specializirani za te vrste dela. Če bo pritenila huda zima in bo zemlja globoko zamrznila, se bodo morala dela vsakakor začasno prekiniti, čeprav je izvršena šele dobra polovica druge etape.

Francoska odlikovanja za gimnazije

Celje, dne 1. decembra.

Pri današnji gimnazijski proslavi narodnega praznika, je bilo razdeljenih med dijake celjske gimnazije 6 daril, ki jih je dalo francosko zunanje ministrstvo za naše dijake, ki so pokazali največ znanja, veselja in razumevanja za študij francoskega jezika. Na celjski gimnaziji so bili odlikovani sledeči dijaki, oziroma dijakinje: Langus Vladimir (VII a) in Mravljak Tatjana (VII a) sta dobili spominske medalje; Kos Karel (VIII b), Kresnik Vladimir (VII b), Gašper Julka (VI a) in Brodar Dimitrij (V b) so pa dobili v spomin lepe knjige. Mladim in marljivim »Francozom« naše iskrene čestitke!

Belgrad, 3. decembra. m. Tu se mudijo znani ljubljanski arhitekt g. Vurnik kot član ocenjevalne komisije za skice za naš paviljon na svetovni pariski razstavi leta 1937. Svoje bivanje v Belgradu bo izkoristil inž. Vurnik tudi za to, da bo imel jutri zvečer v društvu inženjerjev in arhitektov predavanje o temi: »Osnove naše sodobne arhitekture«.

Blum o tisku danes in leta 1934

Pariz, 3. decembra. AA. Havas: Na včerajšnji seji parlamenta je Fernand Laurent v debati o novem zakonu tiska prečital članek, ki ga je Leon Blum napisal v »Populaire« leta 1934 in v katerem pravi, da ima raje pokvarjen tisk kot po okrnjen tisk. Takrat je Blum branil republikanske tradicije svobodnega tiska.

Predsednik zakonodajnega odbora je nato izjavil, da je odbor zaslišal vse časniške organizacije in vsa časniška podjetja, da so lahko podala svoja mnenja o novem zakonu, ki hoče samo kontrolirati sredstva posameznih listov.

Nad 1000 novih letal v Franciji

Pariz, 3. decembra. AA. Havas: Pred finančnim odborom parlamenta je francoski letalski minister izjavil, da bo Francija zgradila za potrebe francoske vojnega letalstva v letu 1937. 1035 novih letal. To leto je bilo zgrajenih 1500 letal. Skupščinski odbor se je zahvalil ministru za njegova pojasnila in mu izrekel svoje priznanje.

Največji film sezone! Pride v kino SLOGO!
Med dvema zastavama
Milijonski velfilm, ki bo očaral vso Ljubljano!

Najnovije iz Španije

Salamanca, 3. decembra. AA. DNB: General Millan Astray, ki je osnove španske tujske legije, je bil imenovan za načelnika propagandnega ministrstva vlade v Burgozu. Včeraj je sprejel v štabu nacionalne junte tuje časnikarje, ki so dodeljeni nacionalistični vojski. Ob tej priliki je demantiral vesti o grozodejstvih nacionalistov, ki jih širijo republikanski krogi. General je poudaril, da imajo samo boljševiki to navado, da streljajo ujetnike.

Glede borbe za Madrid je general rekel, da so rdeči odbili ponudbo, da naj se borba vrši izven mesta. Rdeči so prestolnico spreminili v trdnjavo in zato so samo oni odgovorni za vse posledice. General je rekel, da ima v rokah dokument, ki dokazuje, da so že nekaj mesecev pred uporom komunisti pripravljali državni udar. Navodila za to so dobili iz Sovjetske Rusije. Ta dokaz bo kmalu objavljen v španskih in tujih listih.

Barcelona, 3. decembra. AA. Havas: Radio delavske zveze je objavil snoči, da so madridske čete začele z močno ofenzivo na madridski fronti. Borba je bila posebno huda pri Casa del Campo, kjer so madridske čete znatno napredovale. Topništvo je prizadejalo mnogo škode nasprotnikom. Zaradi slabega vremena letalstvo ni moglo delati na biskajski fronti.

Valencia, 3. decembra. AA. Havas: Komisija francoskih katoličanov je obiskala ministra brez portfelja Ruffa, da bo dobila pojasnila o verskem položaju v Španiji.

Anglija naroča letala v Ameriki, Švedska pa v Angliji

Stockholm, 3. dec. AA. (Havas): Ker je svetovna industrija prepozna za naročila svojih vlad, je švedska vlada naročila letala — bombarderje v Nemčiji, večje število letal-lovcev in bombarderjev pa v Angliji.

Nadzorstvo nad obema Španijama

London, 3. dec. AA. (Reuter): Odbor za nevmešavanje je danes izdal sklep, da pošlje takoj obema strankama na Španskem načrt nadzorstva nad uvozom vojnega materiala. Po poročilu je lord Plymouth izjavil, da je Velika Britanija nezadovoljna z delovanjem odbora za nevmešavanje, vzemirjena je pa tudi zaradi prihoda tujih prostovoljcev na Špansko. Čeprav je vprašanje prostovoljcev izven obsega sporazuma o nevmešavanju, misli Vel. Britanija, da bi se moralo to vprašanje proučiti v pododboru na seji, ki se bo vršila v petek. Britanska vlada je pripravljena sodelovati pri načrtu nadzorstva nad letali, na podlagi sedanjega načrta.

Drobne

London, 2. decembra. AA. (Havas.) Prihodnja seja pododboru za nevmešavanje se bo vršila v zunanjem uradu 4. decembra ob 11 dopoldne.

Amsterdam, 2. decembra. AA. (DNB.) Holandska narodna banka je znižala eskontno mero z 2 in pol na 2 odstotka.

Ankara, 3. decembra. AA. Anatolska agencija poroča: Sklenjen je sporazum za zgraditev velike železarnice v Turčiji, ki jo bo zgradila angleška tvrdka Bresserd. Tovarna bo letno izdelala 200.000 ton železa in jekla. Tovarna bo zgrajena v 2 in pol letih.

Carigrad, 3. decembra. AA. DNB: Včeraj je skozi Dardanele plula španska jadralnica »Artae« in vozila polno orožja v Španijo. Odplula je v Egejsko morje.

Berlin, 3. decembra. AA. DNB. Vodja rajha in kancler Hitler je včeraj sprejel bivšega bolgarskega ministrskega predsednika Cankova, ki sedaj potuje po Nemčiji.

Bukarešta, 3. decembra. AA. Včeraj so zastopniki romunskih zakonodajnih teles priredili kosilo na čast jugoslovanske in češkoslovaške delegacije. Kosilo je bilo v hotelu Atena Palace in se ga je udeležilo 250 oseb. Med kosilom so bili izrečeni topli govori, ki so poveljevali vezi med državami Male antante.

Naročajte in širite „Slovenski dom!“

Odkrita goljufija s hranilnimi knjižicami

Ptuj, 2. decembra.

Na ptujskem okrajnem načelstvu je bil nastavljen kot pripravnik 32 letni Konrad Ceh, rodom iz Sv. Lenarta v Slov. Goricah. Ceh je znan veseljak in ponočnjak in je rabil za te zabave precej denarja, ker njegova pišla plača ni zadoštovala. Da pride do denarja, se je vrzel na nakup in prodajo hranilnih knjižic. Prepotoval je ptujski okraj in kjer je izvolal človeka, ki ima tako knjižico, je takoj naredil pogodbo, in sicer tako, da odkupi hranilno knjižico za 80 do 85% na mesečne obroke po 1000 din. S samozvestnim nastopom je imel tudi veliko uspeha. Na ta na-

čin je nakupil več hranilnih knjižic, katerih znesek presega 100.000 din. Izvabljene knjižice pa je takoj prodal za 50% in denar porabil za sebe. Ker se pogodb ni držal, so ga ogoljufani prijavili sodišču.

Ko je Konrad Ceh zvedel, da je prišla njegova goljufija s hranilnimi knjižicami na dan in da je uvedena proti njemu sodna preiskava, je zapustil svojo službo pri okrajnem načelstvu in izginil neznano kam, pustivši v Ptuj razne nepravne dolge. Ptuj je s tem odkritjem za eno senzacijo bogatejši in to tembolj, ker je bil Ceh v mestu markantna oseba in je vzbujal vtis bogatega farmarja.

Londonska kristalna palača zgorela

V ponedeljek zvečer je nenadno izbruhnil požar sredi Londona in uničil tako imenovano »kristalno palačo«, ki je bila veličanska zgradba in je služila za številne razstave. Kristalna palača stoji nekako izven središča na majhnem hribčku, in so zaradi tega plamen opazovali vsi prebivalci Londona. Policija je z veliko težavo delala red, posebno težavno pa je bilo gašenje, ker so bila neprestano v nevarnosti nova človeška življenja. Vse londonske gasilske čete so bile poslone na kraj požara. 350 mož in 65 gasilskih avtomobilov se je razpostavilo okrog goreče palače. Strašna vročina je povzročila, da je več gasilcev padlo v nezavest, in so imeli tudi reševalni avtomobili veliko dela. Požar se je širil z bliskovito naglico ter je bila palača v nekaj minutah vsa v plamenih, kakor velika plamenica. Široke steklene stene so začele pokati, kosi stekla so odletavali naokrog. Kmalu se je sesula tudi streha. Oba visoka stolpa, ki sta stala na obeh koncih poslopja, sta bila od plamenov kakor razsvetljena in so gasilci s plinskimi maskami poskušali vse, da bi ta dva stolpa rešili pred ognjem. Toda, vročina je bila taka, da so gasilci komaj zmogli vršiti svojo službo vsaj delno. Posebno senzacijsko je opazovalec nudil drzni letalec, ki je s svojim letalom krožil nad pogoriščem in fotografiral. Ognjeni žubljaji so zgrabili tudi letalo in se je letalec z naglim pristankom rešil smrti.

Kristalna palača, ki je poleg katedrale sv. Pavla in Towerskega mostu, največja londonska znamenitost, ni gorela niti dobro uro, ko se je že sesula v izgorke in pepel. Po dolgih tednih megle in deževja je bila ta noč za London prva »mešna« noč.

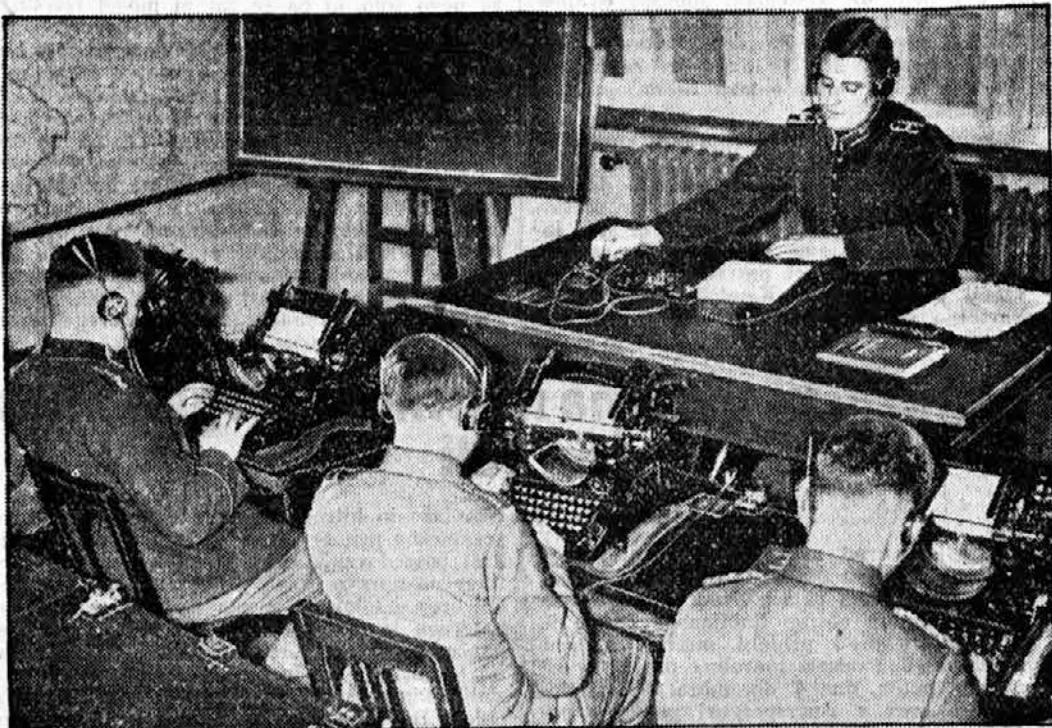
Brez moči proti sili ognja

Z vseh strani Londona so ljudje drveli k goreči palači. Policija je morala sproti dobivati pojačanja, da je preprečila radovednežem dostop v neposredno bližino ognja. Požar je najprej objel ogromen trup središnega poslopja in ga v nekaj minutah uničil. Nato so ognjeni žubljaji planili na južni del palače. V nekaj minutah je bila tako vsa stavba en sam ogenj. 60 brigad in s silnim pritiskom bruhalo vodne curke na ogenj. Ves trud je šel za tem, da se reši 54 m visoki južni stolp, v katerem je vodni rezervoar za južno četrt Londona. Enako vlogo je imel tudi severni stolp. Toda, iz stolpa se je takoj sploščila dvig-

nila gosta megla dima, čeprav ogenj sploh še ni došel do njega. Okrog južnega stolpa stoji majhna stanovanjska hišica, ki so jih morali takoj s silo izprazniti. Da bi preprečili širjenje požara, so z dinamitom razstrelili stavbo med gorečo palačo in stolpom in tako po dolgem in mučnem naporu rešili stolp. Nikakor pa se ni posrečilo omejiti požar na severnem delu palače, čeprav je bilo tam največ brigad in so skušali prav tako z razstreljevanjem preprečiti širjenje požara. Severni del steklene palače je nudil fantastično sliko. Stekljena streha se je topila in se cedila v notranjščino glavne dvorane. Prav videlo se je, kako so se upogibali železni deli stavbene konstrukcije in se bočili navznoter. Po petih urah pa se je ta del poslopja z velikim trumom sesul v kup razvalin.

Po naključju rešeni godci

Ko je kmalu po osmi uri prvi ognjeni žubelj bušnil iz tako imenovanega egiptovskega paviljona, je imel v srednjem nadstropju svoje vaje orkester. Dirigenta so sicer takoj obvestili o po-

Teoretični in praktični pouk nemških stražnikov. Oddajanje brzjavke na stroj.

žaru, toda rekli so mu, da ni nikake resne nevarnosti. Da ni neka violinistka, ki se je s svojim avtomobilom pripeljala k vaji, ostala pri avtomobilu pred poslopjem in opazila, da je na nasprotnem koncu tega paviljona že vse žarelo od bleščečih svetlob, bi si godci komaj, ali pa sploh ne rešili življenja. Violinistka je namreč pridrela v dvorano za vaje in godce opozorila na pretečo nevarnost. Vsi so planili takoj iz dvorane, za njimi pa se je podiralo zahodno pročelje paviljona.

Žrtve katastrofe so postali kupi velike množice ptičev in rib, ki so imele zavetišče v teh paviljoni. Posrečilo se je reševalcem še pravočasno odpreti vse ptičje kletke, toda živalice se niso dolgo veselile svobode: zadušil jih je dim.

Palača - ponos Londona

Kristalno palačo so odprli leta 1854 pod vladjo kraljice Viktorije, ko so v njej priredili razstavo za pospeševanje miru. Palača je bila za takratne čase pravo čudo tehnike, pa je tudi danes pomenila še vedno znamenitost za londonsko mesto. Palača je bila razkošno okrašena in ni bila zidana strogo v enem slogu. V tujini je našla palača svoje posnemovalce ter je bila po njenem zgledu zgrajena tudi steklena palača v Münchnu, ki je že pred 5 leti prav tako v ognju delila usodo svoje predhodnice. Tudi takrat so zgoreli brezštevilni zakladi, ki jih Nemci niso mogli več nadomestiti.

Četrta milijarde škoda

Škodo cenijo na četrta milijarde dinarjev. Da bi na novo zgradili kristalno palačo, ni misliti,

ker bi bili stroški preveliki in bi tudi ne mogli na noben način nadomestiti uničenih zakladov, ki so bili zbrani v palači. Morda bodo Angleži postavili drugo palačo za namene kakor jim je služila kristalna, vendar bo palača mnogo manjša in ne tako razkošna. Leta 1913 so vso okolico kristalne palače pretvorili v park. Med vojno pa so v njej namestili šolo za mornariške častnike. Za vzdrževanje kristalne palače so žrtvovali letno okrog sto milijonov dinarjev. Palača je bila namreč tako razsežna in za naše pojme ogromna, da so polovico stroškov požrla popravila in tehnična oskrba. Na kraju, kjer je stala palača, je stal pred mnogimi stoletji lesen svetilnik, na vrhu katerega so stari Angli in Saksi zažigali ognje in naznanjali nevarnost ob prihodu sovražnika, ali tudi kakšno drugo nevarnost. Od obale sem je bilo postavljenih več takih stolpov, ki so kakor pri nas kresovi za turške nevarnost pomenili najhitrejšo brzjavko. Takrat so bili za Angle in Sakse najnevarnejši sovražniki Vikingi, ki so s svojimi okretnimi čolni pristajali zdaj tam in kmalu spet drugje ter tako s svojim nenadnim prihodom držali v neprestanem strahu gospodarje otokov, na katerih je zrastel veliki imperij.

Uničeni načrti

Najtežje bodo pogrešali uničene aparate, ki jih je konstruiral v kristalni palači prof. Baird. Ta si je v palači uredil delavnico za posebne in čisto nove vrste daljnogledov, s katerimi je raz-

Londonski gasilci so dobili nove čelade.

Ujet kalin

Neki pariški trgovec je doživel neprijetno zgodbo. Seveda vrže slabo luč na njegovo poštenost in vestnost, a vendar je zanimiva in morebiti tudi koristna kot svarilo. Trgovec je potoval z vlakom v Švico in se spusti v razgovor z nekim sopotnikom poslovne znanosti. Tarnala sta o slabih časih, davkih in izgubah. Naposled je zaprl neznanec vrata in zašepetal trgovcu: »Čujte, imam za vas sijajno kupčijo! Poglejte: tu imam v listnici 500 bankovcev po en tisoč frankov. Izredno blago! Ali razumete? Saj jih ne bo nihče ločil od pravih. A jaz nimam časa. Dal bi vam jih za eno četrtino vrednosti.« Trgovec si je ogledal blago, se prepračil o izvrstni kakovosti in z veseljem plačal 125 tisoč frankov. Na prihodnji postaji se je neznanec vladno poslovi. Pol ure pozneje sta prišla spovednik in stražnik: V vozu je bila pozabljen listnica s 500 tisoč franki, številke bankovcev so zabeležene. Tu je brzjavka. Kaj je hotel trgovec? Če bi skušal obdržati denar, bi moral priznati, da ga je plačal. Zato je bil rajši tiho in izročil listnico. Bankovci, ki jih je poceni kupil, so bili namreč pravi in zato jih res ne bi nihče ločil itd.

Obvestila

Miklavžev večer v Trnovem. Prosvetno društvo Trnovsko sporoča vsem članom in prijateljem, da priredi društvo svoj vsakoletni Miklavžev večer v soboto 5. decembra v društv. domu Karunova ulica 14, kamor pride sv. Miklavž z vsem svojim številnim spremstvom dvakrat ob 6 za mladino ob 8 uri za odrasle. Naročila se sprejemajo od 9 zjutraj dalje v domu.

Smuški tečaj na Rakitni. Dr. šolska poliklinika v Ljubljani priredi kakor vsako leto, tudi letos v času božičnih počitnic smuški tečaj za šolsko mladino, v svojem počitniškem domu na Rakitni.

Prijave sprejema vodstvo šol. poliklinike Gledalska ulica 7/I. do 19. t. m. od 9 do 12, kjer se dobijo vsi ostali podatki.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljši in najcenejši ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki slane mesečno samo 10 Din.

Cetrtek, 3. decembra, Belgrad: 20 Godba kr. garde. — 22.30 Radijski orkester. — **Zagreb:** 20 Hrvatsko glasbeno društvo. — 21.30 Plošče. — 22.30 Plesna glasba. — **Dunaj:** 19.30 Varšava. — 21. Igra. — 22.40 Opera »Kavalir z rožo«. — **Trst-Milan:** 17 Vokalni koncert. — 21 Opera »Tosca«. — **Rim-Bari:** 20.45 Pihal. — 21.30 Simfonični koncert. — 22.30 Plesna glasba. — **Praga:** 19.25 Kabaret. — 21. Opert »Andre Chénier«. — 22.25 Ruski balot. — **Bratislava:** 21 Vojška godba. — 21.30 Igra. — 21.30 Salonski orkester. — **Varšava:** 19.30 Poljski ples. — 21. Poljski skladatelji. — 22.15 Orkestralni koncert. —

Drugi programi

Cetrtek, 3. decembra: 12.00 Vsakemu svoje (plošče) — 11.45 Vreme, poročila. — 13.00 Čas, spored, obvestila. — 13.15 Slavni pevec (plošče) — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Poster spored (Radijski orkester) — 18.40 Slovensčina za Slovence (zg. dr. Rudolf Kolarič) — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura — 19.30 Akcija za razširjenje bolnišnice — 20.00 II. skladateljski večer: Heribert Svetel. Sodelujejo: gđd. Stelka Korenčanova (sopran), gg. Heri Svetel (klavir), Mirko remelč (bariton), Svetozar Banovec (tenor) in moški zbor »Sloga« — 21.00 Ruske baletne suite (Radijski orkester) — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Zvoki v oddih (Radijski orkester).

Sven Elvestad:

16

Zlodej se dolgočasi

Ko je bil Brede sam, si je prižgal cigaro, popil ostanek črne kave in se začel sprehati gori in doli po sobi. Tupatam se je ustavil, zavrtel cigaro med prsti in obstal na mestu, kakor da nečemu prisluskuje ali nekaj premišljuje.

O čem je premišljeval?

Kdo drug bi si na mestu generalnega ravnanja nemara dejal v tem trenutku:

»Napravi si neumnost. Zakaj nisi pustil raje, da bi šlo vse skupaj k hudiču?

Plača jdenar, ki zate itak nima posebnega pomena.

Ali pa vso zadevo izroči svojemu odvetniku in odpotuj dalje. Saj si vendar na svojem počitniškem potovanju.

Toda Stefan Brede je bil iz žilavega kmetijskega plemena, bil je iz rodu Bredejev v Trögstadu.

Kdor bi ga slišal, kako je mrmral med zobmi, bi lahko ujel obrazni zgibljaj njegove posebne misli.

»Ne, pa da me zlodej na mestu ubije!«

Zdaj šele je Brede na svojem potovanju prišel tako daleč, da mu ni bilo več dolgočasno.

Se malo je pomišljal, potem pa si je dejal sam pri sebi, odločno in kakor za sklep:

»On mora biti, on.«

In je odšel k telefonu.

Deveto poglavje.

Par minut pozneje je Stefan Brede na trgu Kongens Nytorj pred velikim poslopjem »Himalaya d. d.« izstopil iz svojega avtomobila. Družba Zimalaya je bila svetovno podjetje, imelo je mnoga obratovališča, posebno v Aziji in Južni Ameriki. Brede je bil nekoč v zvezi s to družbo, sedaj je v njej iskal človeka, ki ga je bil spoznal in vzljubil v divjem času svetovne vojne.

Bredejevo ime je na mah učinkovalo. Takoj so ga odpeljali k človeku, ki ga je iskal, k enemu od družbenih nadinženirjev, ki so ga imenovali »komandér«. To je bil človek nedololočljive starosti. Kajti imel je podoba, kakor jo ustvarja življenje v tropskih krajih, ki v njem ljudje prehitro ostarijo. Obraz je imel rjav in naguban kakor laški oreh, bil je neravno slok, s tresočimi se, od nikotina nervoznimi prsti in z malce nemirnimi, skoraj švigajočim pogledom, ki ga je imel nemara od bleščečega tropskega sonca, ali pa tudi od neizgibnega whiskyja ekvatorskih pokrajin. V vsej njegovi prikazni je bila svetovnjaška eleganca, ki je pečat tistih, ki so mnogo potovali in mnogo ustvarjali.

Ob njem se je Brede s svojo polno, tršato jednatostjo zazdel skoraj kmečki. Tako sta si stala nasproti dva moža, od katerih je vsak poznal nadarjenost drugega.

»O vašem bivanju v Kopenhagenu smo bili poučeni«, je dejal komandér, »toda mislili smo, da želite miru. Jasno pa je, da vam

je hiša popolnoma na razpolago, kot našemu bivšemu in morda spet bodočemu in močnemu poslovnemu prijatelju.«

»Ne potrebujem toliko pomoči družbe,« je dejal Brede, »marveč vaš osebni svet, ki sem njegovo razsodno moč imel priliko spoznati in ceniti.«

Komandér je z roko napravil gib, ki je izrazil pripravljenost, in njegove oči so se zasvetile. Človek je bil opravičeno radoveden, kadar se je Stefan Brede nepričakovano pokazal. Človek pa je bil tudi opravičeno nezaupljiv in se je opravičeno varoval, kajti Brede je bil v kupčijah zelo neveren, prodiral je vztrajno kakor transoceanski brod, ki potisne v stran vse, kar mu je na poti. Kaj pač namerja tokrat?

Komandér mu je ponudil majhne, črne siamske cigare in Brede je polagoma, obotavljivo se, vzel eno, neprijetno ga je spominjalo na cigarete.

Brede je nadaljeval:

»Iščem energičnega moža, ki bi mi tukaj v Kopenhagenu šel v važni stvari na roko. Ali poznate takega človeka?«

»Ali gre za kako kupčijo?«, je vprašal komandér.

»V pravem zmislu besede ne gre za kupčijo. Poizkusil bom, da vam to natančneje razložim.«

Brede je odložil cigaro.

»Spominjate se, gospod komandér, da so naša podjetja v vojnem in povojnem času stala v prijetni in dobičkanosti medsebojni

zvezi. Za časa krize se je vzbudilo toliko skrivnostnih sil. Tedaj ste bili prisiljeni, da uporabljate ljudi v posebnih nalogah.«

Komandér je odgovoril, ne da bi kaj premišljeval.

»Takrat smo imeli svojo lastno policijo. Neke vrste trgovsko stražo. Te ljudi smo imenovali kontrolore.«

»Skoraj se mi zdi, kakor da sem od časa do časa tudi jaz bil predmet teh vaših opazovalcev.«

»Tega si ne morem misliti,« je odvrnil komandér smehljajoč se. »Četudi nam je, ker je naravno, bilo mnogo do tega, da vemo, kaj Stefan Brede dela, s kom se shaja, kje se mudi, seveda, toda od tu do... toda, ne...«

Komandér se je pri teh besedah nasmejal, Brede pa je na ta smeh odgovoril s skoraj lokavim pogledom, ni bilo potrebno, da onile igra komedijo...

»Straža pa že dolgo ni več,« je dejal komandér.

»Seveda. Toda z nekaterimi od dotičnih ljudi pa ste nemara še vedno v zvezi? In vi, gospod komandér, ste imeli priložnost, da njihove zmožnosti sami preizkusite. To kar rabim, sta odločnost in iznajdljivost.«

Zdaj je Brede govoril popolnoma poslovnio.

»Zakaj pa se ne obrnete na policijo?«, je vprašal komandér, tako nekako, kakor bi hotel reči: »Zakaj pa se ne obrnete na kak drug naslov?«